

ideas, clarify and highlight global environmental and pedagogical problems, and influence their decisions.

Key words: *teaching, formation, professional competences, methodology of ecology, higher education institution, undergraduates, educational process.*

Отримано: 15.10.2020

УДК 378.017:502/504

DOI: 10.32626/2519-8955.2020-5.140-148

О. С. Тютюнник, к. с.-г. н., старший викладач
e-mail: guslyanka@gmail.com

*Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка*

вул. Огієнка, 61, м. Кам'янець-Подільський, 32301, Україна

ОБГРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ СТВОРЕННЯ СТУДЕНТСЬКОГО ЕСО-НИВ ЯК ПЛАТФОРМИ ДЛЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ВТІЛЕННЯ ПРОЄКТІВ ОРІЄНТОВАНИХ НА ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті розглядається необхідність впровадження міждисциплінарного підходу у систему позааудиторної роботи вищого навчального закладу, а передусім у діяльності студентських об'єднань, оскільки саме тут молода людина має змогу найповніше розкрити й реалізувати себе і апробувати набуті професійні компетентності. Запропоновано механізм удосконалення методики викладання, підвищення ефективності форм і методів навчання засобами міждисциплінарних зв'язків. На нашу думку, процес формування якостей особистості буде найбільш ефективно відбуватися через систему функціонування есо-нів, як єдиного спільного простору для об'єднання студентів різних спеціальностей, що і забезпечить міждисциплінарний підхід для створення і втілення проєктів націлених на реалізацію цілей сталого розвитку.

Ключові слова: *міждисциплінарний підхід, позааудиторна робота, професійна компетентність, студентських об'єднань, цілі сталого розвитку.*

Постановка проблеми. У сучасному українському суспільстві особливої актуальності набувають проблеми ціннісних орієнтацій молодих людей, оскільки молоде покоління, чисельність якого становить майже третину населення (32% – молодь 14-35 років), зростає та виховується в умовах перманентних політичних, економічних та екологічної криз.

З огляду на пріоритетність у молодого покоління категорій дружби й вільного часу, на нашу думку, процес формування лідерських якостей особистості буде найбільш ефективно відбуватися через систему позааудиторної роботи вищого навчального закладу, а передусім у діяльності студентських об'єднань, оскільки саме тут молода людина має змогу найповніше розкрити й

реалізувати себе і набуті за час навчання навички і компетентності, як базові так і фахові.

Аналіз досліджень за темою. В українській науковій думці соціально-педагогічні проблеми роботи зі студентською молоддю розглядають С. Харченко, Ю. Поліщук, Г. Лактіонова, А. Капська, Л. Коваль, І. Зверева, С. Хлебнік та ін. Питання щодо соціалізації молоді досліджують С. Савченко, Н. Максимовська, О. Севастьянова, А. Кушак, О. Жоголева, А. Рижанова, С. Шашенко та ін. Російські дослідники П. Бабочкін, І. Іллінський, В. Лисовський з'ясовують пріоритетні напрями виховної роботи зі студентами. У своїх роботах А. Утехіна, В. Шишкіна вказують на те, що позааудиторна діяльність має потенціал для формування спрямованості особистості студента.

Однак дослідження діяльності студентських громадських об'єднань у соціально-педагогічному аспекті сьогодні перебуває на початковій стадії й потребує уваги науковців. Зважаючи на викладене вище, ми ставимо завдання в цій статті виявити роль студентських громадських об'єднань у процесі соціалізації молоді шляхом усвідомлення їхнього місця в суспільстві, визначення дефініції, особливостей та пріоритетних напрямів діяльності.

Проблемі розвитку й функціонування молодіжних організацій приділено увагу на державному рівні. Так, у Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» зазначено, що нова модель системи управління молодіжною сферою має бути відкритою й демократичною, а молодіжні громадські об'єднання визнають основним соціальним партнером держави у формуванні та здійсненні молодіжної політики [2]. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» дає визначення молодіжних громадських організацій: «Молодіжні громадські організації – об'єднання громадян віком від 14 до 35 років, метою яких є здійснення діяльності, спрямованої на задоволення та захист своїх законних соціальних, економічних, творчих, духовних та інших спільних інтересів» [3].

Молоді вітчизняні дослідники виявляють інтерес до феномену студентських молодіжних організацій. Тут маємо відзначити такий важливий нюанс: у науковій та довідниковій літературі поняття «організація» та «об'єднання» вживають як синонімічні. У контексті нашого дослідження доцільно буде розмежувати їх, зважаючи на вагомість цих термінів. Так, феномен «організація» має більш офіційне навантаження, передбачає наявність не лише спільних інтересів і мети, а й чіткої програми дій, статуту, обраних лідерів, налагодженої структури, дисципліни. У своїй роботі ми будемо оперувати поняттям «об'єднання», оскільки його частіше вживають у значенні єднання на ґрунті спільних поглядів та інтересів, інтеграції, згуртування, центру для єднання, групи, гурту та є близьким для нашого наукового пошуку.

Характеризуючи в указаному контексті стан вітчизняної педагогічної думки, ми беремо до уваги позицію О. Лісовця, який у своїй роботі «Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України» наділяє студентські молодіжні організації ста

тусом основного складника сучасного молодіжного руху, мотивуючи тим, що студентська молодь є політично активною, завжди підтримує соціальні перетворення, навіть за певних умов може бути їхньою рушійною силою; молодіжні громадські організації у своєму складі мають переважну більшість студентів; частина громадських організацій розв'язує саме студентські проблеми. У цій же роботі науковець дає таке визначення: «Студентська громадська організація – об'єднання студентів, аспірантів, молодих викладачів, метою діяльності якого є надання допомоги студентській молоді, створення механізмів реалізації студентської ініціативи, захист соціальних, економічних та інших інтересів студентства» [4].

Над розвитком духовно-творчого потенціалу молоді в студентських об'єднаннях працюють О. Донцова та О. Розказова. Вони характеризують студентське об'єднання як групу представників вищого навчального закладу або кількох, які об'єднані спільністю інтересів та мають певну організаційну структуру і здійснюють спільну діяльність, спрямовану на задоволення їхніх соціокультурних потреб [5].

З їхнім формулюванням феномену студентського об'єднання погоджується С. Сечка, яка досліджує особливості соціалізації молоді в студентських громадських об'єднаннях. Дослідниця зазначає, що для ефективного керівництва розвитком особистості в діяльності студентських громадських організацій необхідно враховувати особливості студентського віку [6].

Ми поділяємо її позицію й наголошуємо: роки студентства – не лише роки професійної підготовки, а й період формування світогляду, ідеалів та переконань молоді особистості; це підтверджують висновки видатних педагогів і психологів. Свого часу К. Ушинський говорив, що в студентські роки завершується період утворення окремих низок уявлень, якщо не всі вони, то значна частина їх групується в одну доволі широку мережу, щоб надати вирішальну перевагу тому чи тому уявленню в напрямі думок і характері людини [7]. А Б. Ананьєв указував на те, що «це період найактивнішого розвитку моральних та естетичних почуттів, становлення й стабілізації характеру, і, що особливо важливо, оволодіння повним комплексом соціальних функцій дорослої людини, включаючи громадянські, суспільно-політичні, трудові» [8].

Ознайомившись із теоретичними засадами діяльності громадських молодіжних організацій та поглядами сучасних вітчизняних науковців на феномен студентських громадських об'єднань, ми пропонуємо власну дефініцію поняття. Основою для нього слугуватиме тлумачення, подане в Законі України «Про молодіжні та дитячі громадські організації», оскільки студенти – це молодь віком переважно від 16-17 до 22-23 років, що входить у визначений державою молодіжний вік. Але, на нашу думку, формулювання студентських громадських об'єднань повинно бути більш деталізованим і відповідати особливостям та потребам такої аудиторії.

Отже, ми визначаємо студентські громадські об'єднання як добровільні спілки студентів, метою діяльності яких є захист спільних

законних інтересів у різних сферах життєдіяльності, сприяння процесу соціалізації студентської молоді, формування й розвиток соціально значущих рис особистості, задоволення її соціокультурних потреб та надання допомоги в реалізації особистісного потенціалу.

Інші дослідники з'ясували такі відмінні риси: студентські організації переймаються проблемами й захищають права тільки студентів; мають досить високий ступінь соціалізаційних можливостей; створюють сприятливе середовище, у якому молодь може максимально повно реалізувати свої творчі здібності й таланти, особистісно й професійно вдосконалюватися; студенти здійснюють діяльність лише серед студентської молоді та мають професійну або дозвіллеву спрямованість [4-6]. Ми не можемо погодитися з останнім твердженням, оскільки практика й результати нашого дослідження свідчать, що діяльність студентських громадських об'єднань має ширше спрямування.

Основні результати та їх аналіз. На основі здійсненого наукового пошуку ми виділили кілька відмінностей студентських громадських об'єднань:

- студентські об'єднання менш чисельні порівняно з молодіжними;
- мотивами, що спонукають студентів до членства в об'єднаннях, постають потреба в більш активному і змістовному спілкуванні та необхідність виявити ініціативу;
- перебуваючи в студоб'єднанні, молода людина має реальну можливість набути досвіду самостійної роботи й відповідальності за її результати;
- члени студентського об'єднання мають рівні права й однаковою мірою впливають на прийняття рішень;
- атмосфера студентського об'єднання безпосередня, невимушена, дружня, сприяє вияву ініціативи;
- діяльність студентського об'єднання не завжди потребує фінансової підтримки й може ґрунтуватися лише на громадських засадах;
- не всі студентські громадські об'єднання самодостатні, а тому потребують виховання й контролю, для здійснення яких є значні можливості завдяки переважно локальному характеру їхньої діяльності у вищому навчальному закладі.

Вважаємо за необхідне зазначити, що ці відмінні риси диференціюються відповідно до конкретного студентського об'єднання й можуть спостерігатися в ньому чи не бути наявними.

Також варто наголосити на тому, що поряд із указаними відмінностями студентським громадським об'єднанням притаманні всі особливості молодіжних організацій, до складу яких вони входять.

Для нашого дослідження найбільший інтерес становлять саме об'єднання студентської молоді різних факультетів і спеціальностей університету в єдиному просторі для міждисциплінарної взаємодії.

У сучасному суспільстві міжнауковий синтез, інтеграція та взаємопроникнення наук набувають масштабного характеру, і міждисциплінарність стає головною особливістю сучасної науки.

Тому розширюється спектр міждисциплінарних досліджень і в галузі освіти. У наш час взаємозв'язок і взаємозалежність країн та народів сучасного світу, процеси глобалізації, що інтенсивно розвиваються, як ніколи зростає роль наукових знань, роль теоретичної, фундаментальної науки. Здатність продукувати ці знання, пояснюючи природу явищ і процесів, котрі не можна опанувати, керуючись логікою традиційного мислення. Це повною мірою стосується і пояснення більшості економічних процесів та явищ [11].

На практиці міждисциплінарний підхід може реалізовуватися за двома основними напрямками. За першого, найбільш поширеного, міждисциплінарність налагоджує зв'язки між різними науками (дисциплінами), неформально об'єднує їх, не порушуючи їхньої самостійності, унікальності, своєрідності. У цьому випадку диференціація наук (дисциплін) зберігається, може навіть зростати, а міждисциплінарність надбудовується над ними, пов'язує, об'єднує на методологічному та інструментальному рівні. За другого підходу міждисциплінарність постає як реальний інструмент об'єднання наук (дисциплін), появи інтегрованих продуктів, проектів, міждисциплінарних об'єктів дослідження, подальше опанування яких є принципово важливим і для науки, і для освіти [12].

Міждисциплінарність не є феноменом, що притаманний лише економічним наукам і економічній освіті. Цей феномен стосується усіх галузей знань. Це пов'язане з тим, що в центрі досліджень знаходиться економічно активна людина, її економічна діяльність і ті відносини, що супроводжують цю діяльність. Так економічно активна людина має, як мінімум чотири грані – біологічну, трудову, соціальну і духовну. До того ж цей основний об'єкт дослідження, основний носій і ресурс інтересів живе у трьох площинах: у світі природи; у світі технологій і техніки; у світі людей (соціумі).

В наш час сила ідеї сталого розвитку пояснюється тим, що вона відображає й одночасно спонукає приховану зміну в нашому баченні взаємозв'язку між економічною діяльністю людей і природним світом – замкненою екологічною системою (екосистемою), що має скінченні матеріальні ресурси і не може збільшуватися. Сталий розвиток – такий розвиток країн і регіонів, коли економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання, а також інші види діяльності суспільства відбуваються в межах, які визначаються здатністю екосистем відновлюватися, поглинати забруднення і підтримувати життєдіяльність теперішніх та майбутніх поколінь.

Забезпечення збалансованого розвитку – це не технічна проблема, для розв'язання якої необхідні нові технічні засоби чи технології. Це проблема зміни суспільних відносин і формування такого суспільства, яке не руйнуватиме середовище свого існування. Збалансований розвиток – це також не суто наукова проблема. Перехід до такої моделі розвитку має й етичний зміст, це зсув у ціннісних орієнтаціях багатьох людей. Як будь-який суспільний ідеал, концепція збалансованого розвитку є дороговказом для створення суспільства, яке буде розвиватись у гармонії з природою. Головними принципами збалансованого розвитку є: поєднання збереження

природи і розвитку суспільства; задоволення основних потреб людини; досягнення рівності та соціальної справедливості; забезпечення соціального самовизначення та культурного різноманіття; підтримання цілісності екосистем. Концепція збалансованого розвитку передбачає реалізацію цілісної системи принципів діяльності. При цьому системоутворюючим є принцип цілісності.

Саме тут і відбувається перетин усіх складових, оскільки студентство відносить себе до категорії майбутніх поколінь, яким не байдуже, що залишиться їм у спадок. Проблеми сталого розвитку займають важливе місце в досвіді і результатах та пропонують студентам можливість взаємодіяти з комплексом етичних питань, пов'язаних зі зміною клімату, соціальною справедливістю, взаємовпливом, здоров'ям і благополуччям та біологічним різноманіттям.

У цьому контексті, сталий розвиток освіти є ідеальним засобом для міждисциплінарного навчання і може бути використаний для досягнення корисності, глибини і широти завдань у навчанні та практичної реалізації через створення і втілення спільних проєктів [11].

Що таке ECO-HUB та в чому його особливість? ECO-HUB – це свідомий со-working в межах університету. Місія хабу – збирати людей, команди та організації, що зацікавлені в поліпшенні стану екології та кліматичних змін, принципах життя у стилі zero waste та свідомого споживання, прагнуть сталого розвитку міста, цікавляться соціальному підприємництвом та стартапами. Це місце для комфортної роботи студентів усіх бажаних студентів, яким не байдуже майбутнє нашої країни та усієї планети. Місце для проведення освітніх заходів. Ви зможете відвідати лекції, тренінги та семінари на теми сталого розвитку, екології, свідомого споживання, сортування сміття, здорового харчування, розвитку особистості, соціального підприємництва, туристичної діяльності, творчі майстер-класи тощо. Майданчик для колаборації освітніх та екологічних ініціатив, громадських організацій, інноваційних проєктів та соціальних стартапів. Тут ви зможете провести свій захід чи зустріч з партнерами, конференцію чи презентацію. Кожен може стати частиною великої рушійної сили – коли люди збираються в одному місці, народжують ідеї та об'єднавшись, створюють щось нове, спільне, важливе.

Висновки та перспективи. Роки навчання у закладі вищої освіти – не лише роки професійної підготовки, а й період формування світогляду, ідеалів та переконань молодого особистості.

Міждисциплінарність – це одна з яскраво виражених прикмет сьогодення, за якою майбутнє наукових досліджень і розвитку вищої освіти. Педагогічний зміст реалізації принципу міждисциплінарності у професійній освіті полягає у забезпеченні: взаємозв'язку двох і більше дисциплін, високого рівня сформованості компетенцій, широкого кругозору, глибокого світогляду, використання підходів і методів різних галузей освіти й сприяє набуттю корисного досвіду.

Сталий розвиток освіти є ідеальним засобом для міждисциплінарного навчання і може бути використаний для досягнення корисності, глибини і широти завдань у навчанні та практичної реалізації через створення і втілення спільних проєктів.

Місія хабу – збирати людей, команди та об'єднання, що зацікавлені в поліпшенні стану екології та кліматичних змін, принципах життя у стилі zero waste та свідомого споживання, прагнуть сталого розвитку міста, цікавляться соціальном підприємництвом та стартапами.

Список використаних джерел:

1. Результати соціологічного дослідження «Трансформація ціннісних орієнтацій сучасної молоді України». URL: www.uisr.org.ua/news/39.html.
2. Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1993. №16. 166 с.
3. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2011. №18. 125 с.
4. Лісовець О.В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України. URL: http://pidruchniki.ws/19690402/sotsiologiya/studentski_organizatsiyi_ukrayini.
5. Донцова О.А., Розсказова О.А. Розвиток духовно-творчого потенціалу молоді в студентських об'єднаннях. URL: www.rusnauka.com/9_EISN_2007/Pedagogica/21460.doc.htm.
6. Сечка С. Особливості соціалізації студентської молоді у студентських громадських об'єднаннях. URL: <http://visnyk.com.ua/stattya/2509-osoblivosti-sotsializatsiyi-molodi-u-studentskih-gromadskih-obednannjah.html>.
7. Ушинский К. Собр. соч.: в 11 т. М.: Изд-во АПН РСФСР, 1950. Т. 4. 1950. 776 с.
8. Ананьев Б. О проблемах современного человекознания. М.: Наука, 1977. 380 с.
9. Поліщук Ю. Соціально-педагогічна діяльність сучасних громадських молодіжних об'єднань в Україні: дис.... д-ра пед. наук: 13.00.05. Луганськ, 2006. 429 с.
10. Божинов Р. Види студентських об'єднань у вищих навчальних закладах сучасної України. URL: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ipd/2009_2/34Bozhinov.htm.
11. Jerry A. Jacobs and Scott Frickel. Interdisciplinarity: A critical assessment. *Annual Review of Sociology*. 2009. №356. P. 43-65. Mathison, Sandra, Freeman, Melissa. The logic of interdisciplinary studies. URL: <http://www.albany.edu/cela/reports/mathisonlogic12004.pdf>
12. Міждисциплінарний підхід як домінанта розвитку економічної науки та освітньої діяльності. *Соціальна економіка*. 2014. №1-2. С. 76-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2014_1-2_15.
13. Програма сталого розвитку України «Екологія та соціальний захист». URL: http://www.esz.org.ua/?page_id=3593.

References:

1. Results of the sociological research «Transformation of value orientations of modern youth of Ukraine». URL: www.uisr.org.ua/news/39.html.
2. Declaration «On General Principles of State Youth Policy in Ukraine». *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR)*. 1993. №16. 166 p.
3. Law of Ukraine «On Youth and Children's Public Organizations». *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR)*. 2011. №18. 125 p.
4. Lisovets O.V. Theory and methods of work with children's and youth organizations of Ukraine. URL: http://pidruchniki.ws/19690402/sotsiologiya/studentski_organizatsiyi_ukrayini.
5. Dontsova O.A., Rozskazova O.A. Development of spiritual and creative potential of youth in student associations. URL: [ww.rusnauka.com/9_EISN_2007/Pedagogica/21460.doc.htm](http://www.rusnauka.com/9_EISN_2007/Pedagogica/21460.doc.htm).

6. Sechka S. Peculiarities of socialization of student youth in student public associations. URL: <http://visnyk.com.ua/stattya/2509-osoblivosti-sot-sializatsiyi-molodi-u-studentskih-gromadskihobednannjah.html>.
7. Ushinsky K. Sobr. op.: В 11 т. М.: Pub.h. APN RSFSR, 1950. Т. 4. 1950. 776 p.
8. Ananiev B. Problems of modern anthropology. М.: Science, 1977. 380 c.
9. Polishchuk Y. Socio-pedagogical activity of modern public youth associations in Ukraine: dis... dr. ped. sciences: 13.00.05. Lugansk, 2006. 429 p.
10. Bozhinov R. Types of student associations in higher educational institutions of modern Ukraine. URL: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/lipd/2009_2/34Bozhinov.htm.
11. Jerry, A. Jacobs and Scott Frickel. Interdisciplinarity: A critical assessment. *Annual Review of Sociology*. 2009. №356. P. 43-65. Mathison, Sandra, Freeman, Melissa. The logic of interdisciplinary studies. URL: <http://www.albany.edu/cela/reports/mathisonlogic12004.pdf>.
12. Kolot A.M. Interdisciplinary approach as a dominant development of economic science and educational activities. *Social Economy*. 2014. №1-2. P. 76-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2014_1-2_15.
13. Program of sustainable development of Ukraine «Ecology and social protection». URL: http://www.esz.org.ua/?page_id=3593.

O. S. Tiutiunnik, Cand. of Agric. Sc., Senior Lecturer
 e-mail: guslyanka@gmail.com
 Kamyanets-Podilskyi National Ivan Ohiienko University
 Ohiienko str., 61, Kamianets-Podilskyi, 32301, Ukraine

JUSTIFICATION OF THE PURPOSE FOR CREATING A STUDENT ECO-HUB AS A PLATFORM FOR THE INTERDISCIPLINARY IMPLEMENTATION THE PROJECTS ORIENTED ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Purpose. *Given the priority of the younger generation in the categories of friendship and leisure, in our opinion, the process of forming leadership qualities of the individual will be most effective through the system of extracurricular activities of higher education, and especially in student associations, because it is here that young people have the opportunity to fully reveal and realize themselves and the skills and competencies acquired during training, both basic and professional. **Methodology.** We share her position and emphasize: the years of student life – not only the years of professional training, but also the period of formation of worldview, ideals and beliefs of the young person; this is confirmed by the findings of prominent educators and psychologists. The greatest interest for our research is the association of student youth of different faculties and specialties of the university in a single space for interdisciplinary interaction. **Results.** In modern society, interdisciplinary synthesis, integration and interpenetration of sciences are becoming widespread, and interdisciplinarity is becoming a major feature of modern science. Therefore, the range of interdisciplinary research in the field of education is expanding. Nowadays, the strength of the idea of sustainable development is explained by the fact that it reflects and at the same time encourages a hidden change in our vision of the relationship between human economic activity and the natural world – a closed ecological system (ecosystem) that has finite material resources and cannot increase. In this context, the sustainable development of education is an ideal tool for interdisciplinary learning and can be used to achieve usefulness, depth and breadth of tasks in learning and practical implementation through the creation and implementation of joint*

projects. **Originality and practical value.** What is ECO-HUB and what is its feature? ECO-HUB is a conscious co-working within the university. The mission of the hub is to bring together people, teams and organizations interested in improving the environment and climate change, the principles of living in the style of zero waste and conscious consumption, seeking sustainable development of the city. **Conclusion.** Everyone can be a part of a great driving force – when people gather in one place, give birth to ideas and unite to create something new, common, important.

Key words: interdisciplinary approach, extracurricular work, professional competence, student associations, sustainable development goals.

Отримано: 27.10.2020

УДК 504.453(447.43)

DOI: 10.32626/2519-8955.2020-5.148-155

І. В. Федорчук, к. б. н., доцент
e-mail: fedorchuk.ivan@kpmi.edu.ua

М. І. Козак, к. б. н., доцент
e-mail: maximkozak1980@gmail.com

В. В. Федорчук, аспірант
e-mail: vel.fedorchuk@kpmi.edu.ua
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка
вул. Огієнка, б1, м. Кам'янець-Подільський, 32300, Україна

СКРИНІНГ ЯКОСТІ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»

Дослідження і моніторинг поверхневих вод, стану їх екосистем і якості води в них мають надзвичайно велике значення. Екологічний скринінг – інформаційна система спостереження, оцінки і прогнозу змін стану навколишнього природного середовища, створена з метою визначення антропогенної складової цих змін та управління ними. Визначено екологічну оцінку якості поверхневих вод. Хімічний склад природних вод є інтегральною характеристикою, що відображає вплив природних та антропогенних факторів на довкілля. При проведенні скринінгу поверхневих вод враховується низка гідрофізичних показників: межі коливання температури, кольоровості, прозорості, каламутності. Дослідження показали, що в річках Студениця та Тернава скиди незначних обсягів стічних вод від дрібних об'єктів істотного впливу не чинять і якість води в них за компонентами сольового складу оцінюється 1 категорією, 1 класом. В річках Жванчик та Збруч значення показників сольового складу значно погіршуються за рахунок скидів стічних вод. Результати скринінгу якості води за трофо-сапробіологічними показниками в основному руслі Дністра та в басейнах його приток свідчать про те, що їх води належать до класу III як за середніми, так і за найгіршими величинами – «задовільні».

Ключові слова: екологічний скринінг, водні ресурси, джерела забруднення, поверхневі води.

Постановка проблеми. Вода – основа життя, вона відіграє виняткову роль у процесах обміну речовин, без яких життя неможливе. Загальні запаси води на земній кулі становлять 1390 млн. куб. км.,